Monitoring Diergezondheid

Varkens

Hoofdpunten Rapportage Tweede halfjaar 2017

Trends in de monitor van de varkensgezondheid

GD ontving in het tweede halfjaar van 2017 iets minder inzendingen van varkens voor pathologisch onderzoek dan in de eerste helft van 2017, maar wel meer dan in de tweede helft van 2016. Hetzelfde geldt voor het verloop in het aantal vragen aan de Veekijker. In het tweede halfjaar van 2017 werden de meeste vragen met betrekking tot specifieke ziekten gesteld over PRRS en over PED. De epidemie van PED in Nederland is nog zeker niet voorbij. Het aantal vragen over *Mycobacterium avium* (vogeltuberculose) is weer sterk gedaald nadat eerder dit jaar besmettingen op zeugenbedrijven waren opgetreden door gebruik van een oraal ijzerpreparaat dat vervuild bleek te zijn met deze bacterie. Verder stelt men nog steeds veel vragen over kreupelheid, maar ook over diarree. Uit de Online Monitor blijkt dat tijdens 60 procent van de bedrijfsbezoeken door de praktiserende dierenartsen geen aandoeningen worden vastgesteld. Indien wel een aandoening is gemeld op een bedrijf, wordt die in tweederde van de gevallen toegeschreven aan een infectieziekte. De veruit meest genoemde ziekteverwekkers bij varkens zijn streptokokken.

In Oost-Europa, vooral in de Baltische staten, zijn in de tweede helft van 2017 meer dan 2700 uitbraken gemeld van Afrikaanse Varkenspest. In Tsjechië wordt het gebied waarbinnen de uitbraken plaatsvinden langzaam groter en ook wilde zwijnen buiten het gebied dat met elektrische hekken is afgezet blijken besmet.

Kort Nieuws

- Vrijwel elk kwartaal krijgt de Veekijker meldingen van sterfte door nitrietvergiftiging bij varkens door het drinken van bacterieel vervuild water. Het is dan ook zeer belangrijk om regelmatig leidingen en filtersystemen te controleren en te reinigen.
- Voor achtergrondinformatie over Afrikaanse Varkenspest zie www.gddiergezondheid.nl/dierziekten

AVP in Tsjechië ook buiten de omheining

In verband met de uitbraken in Tsjechië van Afrikaanse Varkenspest (AVP) bij wilde zwijnen, heeft men het gebied rond Zlin waar de uitbraken plaatsvinden, afgezet met een elektrische omheining. Uit detailinformatie met betrekking tot Tsjechië (stand 17 januari 2018), ontvangen via Tiergesundheitsdienst Niederösterreich, blijkt het volgende (zie de figuur hiernaast): weergegeven zijn het kerngebied met positieve bevindingen (rood). Ook is te zien dat er enkele (roodgekleurde) positieve bevindingen van AVP zijn gedaan buiten het door een elektrische omheining begrensde gebied rond Zlin. In groen zijn vindplaatsen weergegeven van wilde zwijnen die negatief zijn getest op AVP. Het aantal geregistreerde gevallen is aan het einde van 2017 opgelopen tot 202.

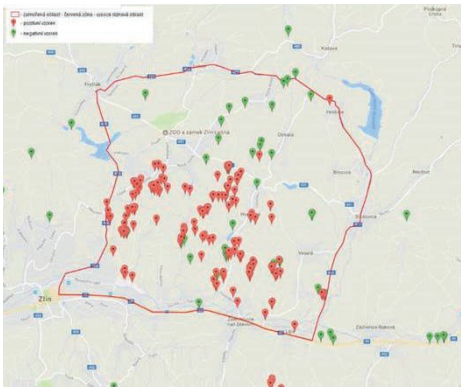

Deze nieuwsbrief Monitoring Varkens geeft een samenvatting van enkele belangrijke, opvallende zaken uit het tweede halfjaar van 2017. De basismonitoring varkensgezondheid wordt gefinancierd door de varkenssector, het ministerie van LNV en uit bijdragen van veehouders.
Dit halfjaar onder andere aandacht voor Afrikaanse Varkenspest en de Online Monitor.

Online Monitor: *E. coli* bij vleesvarkens

Bekende aan infecties met *E. coli* toegeschreven ziektebeelden zijn oedeemziekte (slingerziekte) en speendiarree (enterotoxicose). In de **Online Monitor** betreft dit in de afgelopen twee jaar tussen de 3 en 6 procent van alle gemelde waarschijnlijkheidsdiagnoses. Meestal gaat dit over gespeende biggen. Maar ook bij pas opgelegde vleesvarkens stelt de dierenarts incidenteel de diagnose enterotoxicose of oedeemziekte. Daarin lijkt bovendien een seizoensfluctuatie te bestaan (zie figuur).

Bekende risicofactoren zoals een lage staltemperatuur of tocht, treden in het najaar bij vleesvarkens mogelijk meer op de voorgrond. De voersamenstelling kan ook effect hebben op het optreden van enterotoxicose en oedeemziekte, bijvoorbeeld het ruwvezelgehalte en de hoeveelheid en de kwaliteit van het eiwit. Het is echter moeilijk na te gaan of in vleesvarkensvoer in het najaar duidelijke veranderingen optreden qua samenstelling, bijvoorbeeld door gebruik van andere grondstoffen. Deze analyse is een voorbeeld van de mogelijkheden die de Online Monitor biedt naast het pathologisch onderzoek en de Veekijker.
Bij **pathologisch onderzoek** van vleesvarkens (leeftijdscategorie 10 tot 24 weken) is in de afgelopen twee jaar bij 4,3 procent enterotoxicose gediagnosticeerd en slechts bij 0,6 procent oedeemziekte. Omdat dit in twee jaar tijd 43 vleesvarkens betrof, is hierin geen seizoensfluctuatie waarneembaar. Het percentage vragen aan de **Veekijker** over *E. coli*-infecties bij vleesvarkens is minder dan 1 procent.

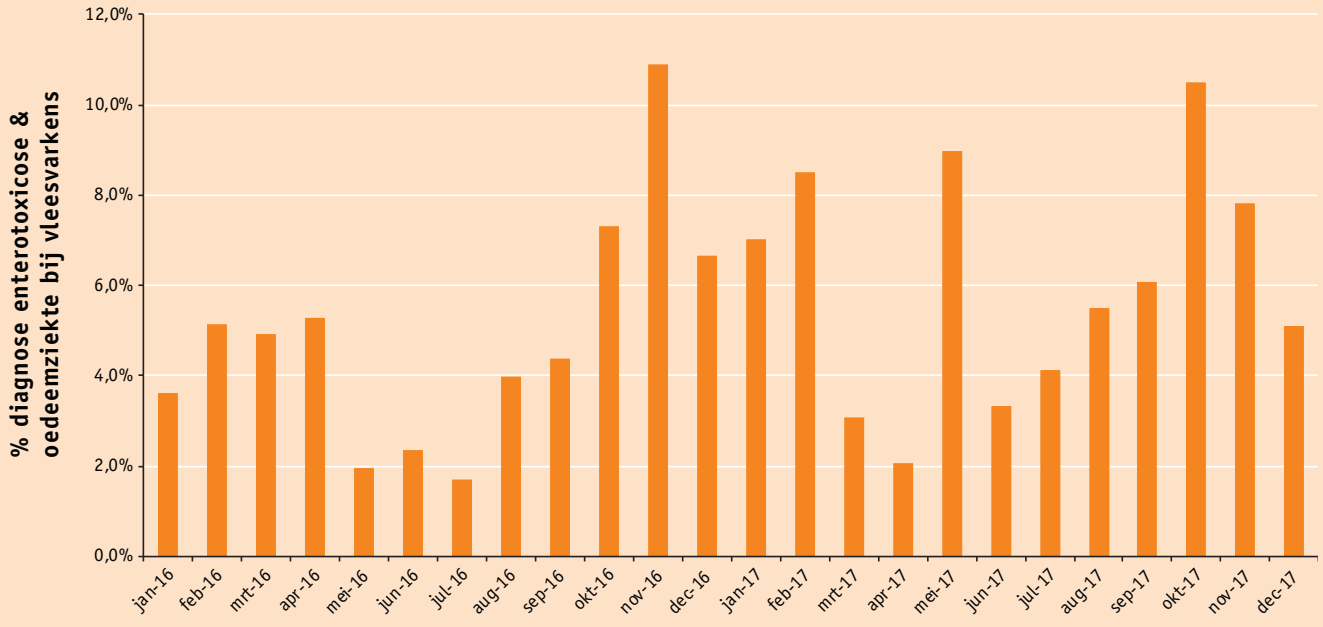

Figuur: Percentage van alle diagnoses enterotoxicose en/of oedeemziekte in de Online Monitor, dat betrekking heeft op vleesvarkens (periode 2016-2017)

PED in Nederland

De meeste nieuwe PED-besmettingen in 2017 komen voor in het zuiden van Nederland. Aangezien PED geen aangifteplichtige ziekte is, kan niet met zekerheid vastgesteld worden hoeveel bedrijven daadwerkelijk zijn besmet. Wekelijks komen nieuwe besmettingen aan het licht, zo blijkt uit inzendingen voor mestonderzoek bij GD. Ook in de Online Monitor worden gevallen gemeld.

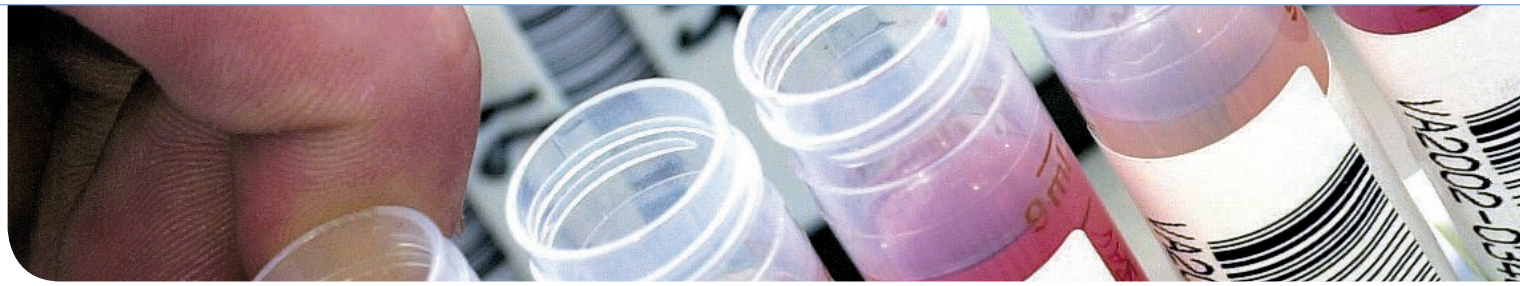

Diergezondheidsbarometer (tweede halfjaar van 2017)

De diergezondheidsbarometer geeft in één oogopslag de stand van zaken weer rondom de gezondheid van varkens.

(Bron: GD, Early Warning System (EWS), Rijksoverheid, NVWA, WBVR, OIE)

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving	Rustig[1]	Verhoogde attentie[2]	Nader onderz.[3]
Artikel 15 ziekten (aangifte- en bestrijdingsplichtig)				
Mond-en-klauwzeer (MKZ)	Nederland is vrij sinds 2001. 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa	*		
Klassieke varkenspest (KVP)	Nederland is vrij sinds 1997. 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Afrikaanse varkenspest (AVP)	Nederland is vrij sinds 1986. 2e halfjaar van 2017 uitbraken gemeld bij gehouden varkens en wilde zwijnen in Letland, Polen en Oekraïne. In Tsjechië, Estland en Litouwen bij wilde zwijnen. AVP is endemisch in Sardinië.		*	
Blaasjesziekte (SVD)	Nederland is vrij sinds 1994. 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Brucellose	Nederland is vrij sinds 1973. 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Ziekte van Aujeszky (ZvA)	Nederland is vrij sinds 2007 (vaccinatie verboden); 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in lidstaten van de EU met art. 10-status[4].	*		
Artikel 100 ziekten (aangifteplichtig)				
Mond-en-klauwzeer (MKZ)	Nederland is vrij sinds 2001. 2e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa	*		
Artikel 100 ziekten (aangifteplichtig)				
PED	Nog steeds nieuwe gevallen.		*	
Brachyspira	Relatief veel vragen, maar geen duidelijke toename in meldingen Online Monitor.	*		
Kreupelheid	Nog steeds veel vragen. Ook vaak door niet-infectieuze aandoeningen.	*		
Terugkomers / vroeg verwerpen	In het najaar toename, maar minder dan in 2016.	*		
Problemen rond werpen	Allengs meer meldingen in Online Monitor.	*		

[1] *Rustig: geen actie vereist of actie leidt naar verwachting niet tot een duidelijke verbetering*
[2] *Verhoogde attentie: attendering op een bijzonderheid*
[3] *Nader onderzoek: nader onderzoek is lopend of gewenst*
[4] *Artikel 10-status: vrij van ZvA en vaccinatie niet toegestaan*

GD, Postbus 9, 7400 AA Deventer, T. 0900-1770, F. 0570-63 41 04
www.gddiergezondheid.nl, info@gddiergezondheid.nl

GDOV1355/04-18